

אמנות / דנה גילרמן

לכודה במלים

בזירה הבינתחומית בירושלם לים מציגה האמנית מאשה יוד פפולסקי סרט וידאו באורך כחצי שעה, הכולל עבודות עצמאיות ותיעוד של מיצבים משש השנים האחרונות. העבר דות מוקרנות על מסך קטן במבואה כשעה לפני תחילת המופעים באולם, ואת הפסקול אפשר לשמוע באוזניות. המקום קטן וצפוף, וקשה מאוד להתרכז בעבודות, לשקוע בתוכן, לעקוב אחר המלים והטקסטים המבזיימים על המסך להרף עין. אין אפשרות להתעכב על כל המשמעות עיונית והגיואנסים החבוים בהן. אבל נדמה כי גם אין צורך בכך. אופן ההקרנה הלא ידידותי מאפשר להסתכל על התצוגה כיחידה אחת, ולהפיק ממנה מין מילון מושגים של שפתה האמנרית המורכבת של יופפולסקי. שורה של מוטיווים חוזרים משרטטים את דיוקנה: השילוב בין דימוי לטקסט; סולם הצבעים המצומצם, המונכרומוטי, הנוטה כמעט תמיד להישאר בגבולות הלבן והשחור הקודר; הופעתה של יופפולסקי כמעט בכל עבר דותיה חנוטה בבגד לבן, המכסה את גופה ומשווה לה מראה נזירי, רחני אפילו: כמה דוברים החודר

רים על אותו טקסט בשפות שונות; ועוד. חבל רק שחלק מהמיצבים תועדו באופן שאינו מאפשר להבין כיצד הוצגו במקור.

"מאשה יופפולסקי הינה משוררת וידיאו עזת ביטוי ועיקר שת, שניחנה בעין פנימית נרירה ברגישותה", כתבה עליה מבקרת האמנות נעמי אביב. במגזין "סטודיו" הגרירה אותה סיגל אשר "דוקמת עבודתה הווידאו היפות ביותר שראיתי בישראל". הגדרות אלו קולעות לתחושה הפיזית, העמומה והחידתית שעולה מהעבודות. עבודתה של יופפולסקי מתאפיינת בהפרדה ברורה בין עולם פנימי הזוי ובין העולם התקשורתי החיצוני, בין ממשות לחלום, בין שקט לקפפר ניה. העבודות נשארות בדרך כלל סתומות מעט, והפיצוי הוא בדימויים החזקים ובטקסטים הלייריים. אין בהן טיפת הומור. הן רציניות מאוד, כבדות, "גלר תיות", ומייצרות תחושות סותרות של חופש וקלאוסטרופוביה.

קשה להימלט מהשוואה בין התחושה שעולה מעבודותיה של יופפולסקי ובין הביוגרפיה שלה. יופפולסקי, לידת לנינגרד, רד, שעלתה לישראל ב-1974,

מתוך עבודות של מאשה יופפולסקי

כשהיתה בת 10, מרגישה עדיין זרה. "יש בי הרבה אי קבלה של המקום הזה. הרבה ביקורת. מכי וון שהמקום קטן, הוא מנקו לתר מאור אלים ומאור אינטנסיוו", היא אומרת, אבל מסייגת, "אני מניחה שהייתי מרגישה את זה בכל מקום אחר". הכמיהה למקום מופשט והזוי, לחלוטין לא קונקרטי, נמצאת בכל העבודות. התצוגה כוללת שמונה עבר דות. ב"גולם" נראות פניה של יופפולסקי, ובעיקר עיניה, כשקן נעות, נאבקות, סובלות, מנסות להשתחרר. הדימוי נקטע כל הזמן בהבזקי מלים בחדות: "נמל", "בושה", "שג", "חגורה", "מתישו", "בקרוב", "מתנה", צפרדע", "רכבת", "חור", "אלי"

עבודותיה של יופפולסקי עוסקות בפוליטיקה ומקומיות, וגם במיתולוגיה ורוחניות. הן מנסות, כדבריה, "לכונן מקום שנמצא בין הזני והחזשי ובין המתורבת, המילולי, המושגי". במיצב "Hold On", שהוצג בבית

האמנים בירושלים, הציגה יוד פפולסקי כמה מסכים שכל אחד מהם, לדבריה, ייצג "מפלט מהקונטנווס": דת, אקולוגיה, מיסטיקה, שיגעון, מדיטציה ועוד. במיצב "חתך-צפון", שהוצג בגלריה הקיבוץ בתל אביב, היא הציגה טקסטים פוליטיים ואיישיים הלקוחים מחלומות שחלמה וניסתה למיין; כמו כן שאלה אנשים היכן היו רוצים להיות, והציגה תמונה של מקום פסטורלי על מצע של שברי זכוכית משוריינת. בעבודה אחרת היא מלקקת בלשונה את המסך; בין הטקסטים שבעבודה מופיע המשפט "לכודים במלים", המת מצת את יחסה לתיווך של השפה. יופפולסקי מצהירה כי היחס שלה למלים הוא אמביוולנטי.

היא רוצה לעקר אותן ממשמעות, להפוך אותן לחומר גלם, ועם זאת לפתוח אותן לפרש ניות. "חשוב לי שאנשים יכירו בכך שהם יכולים להבין מציאות מיסטיקה, שיגעון, מדיטציה ועוד. במיצב "חתך-צפון", שהוצג בגלריה הקיבוץ בתל אביב, היא וכתוצאה מכך הקשב נשחק, מתאדה. גם אני קורבן, גם אני נגועה, אבל אני מנסה לחזור לשקט, למקור, להתחלות. אני מתייחסת אל המלים כאל חומרי גלם, כאל חומר פואטי, כאל אפשרות לפתוח את הצופה למשמעויות חדשות – בניגוד להכתבה שקיימת היום בתרבות הוויוזואלית".

הזירה הבינתחומית, רחוב יד חרוצים 4, ירושלים. עד 8.8